

Koncept for juridisk enhed til indsamling, beskyttelse og benyttelse af landbruget data.	Ansvarlig	AKJM
	Oprettet	19-12-2016
	Side	1 af 3

Baggrund for notatet

Dette notat er udarbejdet i forlængelse af projektets arbejdsopgave 6 "Beskyttelse og benyttelse af landbrugets data". Notatet kan med fordel læses i sammenhæng med "[Landmandens ejerskab til egen data](#)", der ligeledes er udarbejdet i projektet "Digitale relationer og datadreven informationsformidling".

I tillæg kan rapporten fra projektet "Økonomi, ressource og risikostyring vedr. [Analyse af landmandens behov for værktøjer indenfor økonomi- og produktionsstyring](#)" fra 2015 og notatet fra projektet "Optimering af brugen af landmandsrettede IT-værktøjer" vedr. "[Landmanden brug af IT-værktøjer](#)" fra 2016, med fordel læses som uddybende baggrundsmateriale, der kan bidrage til at højne forståelsen for mængden af datakilder samt give indsigt ind i landmandens brug og behov for digitale værktøjer.

Indledning

Den digitale virkelighed har indhentet landbruget og landmanden som slutbruger af landbrugsrettede digitale værktøjer. Landmanden, og ikke mindst hans succes som erhvervsdrivende, er afhængig af at bl.a. maskiner, målinger, varslinger, sensorer og økonomiske beregninger kan give ham retvisende data og information, når han har brug for det, således at disse informationer kan benyttes til at træffe vigtige beslutninger for hans forretning.

For at landmanden kan drage nytte af de data, som hans bedrift producerer, skal han i de fleste tilfælde være villig til at overdrage sine data til de virksomheder, der ejer de digitale løsninger, som han gør brug af. Er landmanden ikke villig til dette, er det svært for de digitale løsninger, der fungerer som leverandør til landmanden og behandler landmandens data, at levere den optimale ydelse, da succes for det bedste output beror på, at landmanden giver retvisende input i form af data fra hans bedrift.

Men hvad betyder det så, hvis landmanden frit stiller sine data til rådighed for de virksomheder, der ejer de digitale løsninger, som han gør brug af? Må virksomheden sælge landmandens data videre til højst bydende? Eller indgå i samarbejde med hvilken som helst virksomhed om, at lave mersalg til landmanden eller ligefrem ændre på hans ydelse på baggrund af hans data?

Temaet "datasikkerhed, persondata og digitalisering" har fyldt meget i den offentlige debat de sidste par år. Her har både erhvervsdrivende og privatpersoner i flere tilfælde følt sig uretfærdigt behandlet og ligefrem snydt af udbydere af ydelser, hvor bl.a. data fra brug og adfærd har været gemt og brugt i forretningsøjemed. Ofte har der været tale om tilfælde, hvor slutbrugeren ikke har været bevidst om, hvad han har sagt ja til, da ydelsen blev købt. Samtidig forekommer det bestemt også meget sandsynligt, at nogle udbydere bevidst har udnyttet huller i lovgivningen til egen vinding.

Den teknologiske udvikling, og derved også digitaliseringen, har simpelthen overhalet lovgivningen, og givet virksomheder, hvor fokus på etik og omdømme ikke har været i højsæde, men risikovilligheden har været stor, en fordel, da spillerummet har været stort.

Men nu er lovgivningen ved at indhente teknologien, bl.a. i kræft af en EU bestemt Persondataforordning, der fra 2018 vil betyde yderligere beskyttelse af slutbrugere. Selve forordningen vil som udgangspunkt ikke gardere slutbrugeren fra, at medgå handelsbetingelser, der kan forekomme ufordelagtige for

slutbrugeren, men forordningen kan være med til beskytte slutbrugerens rettigheder omkring de spor, som han sætter ved sin digitale færden.¹

Dette notat har til formål, at beskrive hvorledes et koncept for en juridisk enhed til indsamling, beskyttelse og benyttelse af landmandens data kunne tænkes, uden at bremse for de forretningsmæssige potentiale, der er i den data, som landmandens bedrift producerer.

Rammer for enhed til indsamling, beskyttelse og benyttelse af landbruget data

Nedenstående vil beskrive hvilke mulige områder, der kræver fokus og udredning i processen i at forme et koncept for en juridisk enhed til landbrugets data, der både skal kunne håndtere indsamling, beskyttelse og benyttelse – samtidig med at det sikres, at datalovgivning, persondataforordning, dataejerskab og etiske forhold overholdes.

Kriterier for leverandører af digitale værktøjer

Det er naturligvis nødvendigt med en liste over potentielle digitale værktøjer, da det skal synliggøres hvor mange forskellige dataleverandører, der potentielt kan levere data til enheden. Ligeledes skal der opsættes krav for hvilke digitale værktøjer, der kan være dataleverandører til enheden og hvad der forventes af disse leverandører.

Indgå aftale med ejere af digitale værktøjer om udveksling af data

Når rammerne er udstedte for hvilke krav, der skal stilles til potentielle digitale leverandører, kan der indgås aftaler med de involverede parter. Det er selvfølgelig meget vigtigt, at rammerne for samarbejdet er på plads. En ting er data fra den enkelte digitale leverandør, noget andet er hvis data fra flere forskellige leverandører skal sammenstilles.

Hvis der ønskes en sammenstilling af datakilder, hvor formålet er at skabe et produkt til slutbrugeren, her produkt 1, skal både datakilde A og datakilde B, der er ejet af to forskellige digitale leverandører, have slutbrugerens accept til at sammenholde data for at kunne producere produkt 1. Der kan også forekomme twists mellem leverandører af digitale værktøjer, da sandsynligheden for, at nogle af disse leverandører må være konkurrenter, må siges at være stor. Derfor skal ejerne af de digitale værktøjer kunne se potentialet i produkt 1, der til tider vil skulle kunne overstige, eller måske kun supplere, det allerede definerede potentiale i leverandørens primære produkt.

Indgå aftale på vegne af ejere med slutbrugere af værktøjer om udveksling af data

Efter aftalerne er indgået mellem udbyder (ejer af juridisk enhed) og datakildeleverandører (leverandør af digitalt værktøj) er der et lovmæssigt krav om, at slutbrugeren skal give sin accept af, at data sammenstilles. Hvis ikke han er interesseret i den aftale, som udbyder og datakildeleverandører tilbyder, er løsningen værdiløs. Derfor er det vigtigt, at der er en god balance mellem visionen for konceptet og forretningen.

Datakildeleverandør skal også være opmærksom på, at det vil kræve, at slutbrugeren gøres opmærksom på de betingelser han oprindeligt medgik ved brug af det digitale værktøj som datakildeleverandør stiller til rådighed. Sammenstillingen vil nemlig betyde, at de oprindelige betingelser ikke er tilstrækkelige og leverandøren har ikke andre muligheder end at spørge om accept på ny (medmindre datakildeleverandøren har været fremsynet og forudset sammenstillingen i sine betingelser).

---

¹ <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/>

Indgå aftale med slutbrugere om fleksibel datasammenstilling

For at højne brugervenligheden og "afmystificere" den juridiske enhed kan man med fordel kommunikere hvilke muligheder slutbrugeren har for at medgå eller ikke medgå sammenstillingen af datakilder. Ved at tilbyde differentierede muligheder synliggøres de digitale værktøjer og de tilhørende datakilder.

Indhente samtykke for brug af personfølsomme data

Nogle af de data, der ønskes sammenstillet kan være af personfølsom karakter, hvilket betyder at der skal indhentes et separat samtykke, der kræver identifikation af slutbrugeren på baggrund af cpr eller cvr nummer.

Indgå aftale med brugere om hvorledes deres data må bruges

De data, som slutbrugeren har givet sin accept til, at de må indsamles og bruges til sammenstilling, vil kunne benyttes i mange forskellige sammenhænge og vil kunne danne det nødvendige forretningsmæssige grundlag og ikke mindst kendskab til specifikke målgrupper, hvorfra virksomheder, offentlige institutioner, forskningsenheder osv. vil kunne have gavn af at have adgang. Hvorledes data bruges og af hvem, skal naturligvis reguleres, med slutbrugers accept som et ultimativt krav.

Indgå aftale med brugerne om salg af deres data

I visse tilfælde kunne det være fordelagtigt for både udbydere og datakildeleverandør, at kunne udarbejde forretningskoncepter baseret på den store mængde data, som udbyders enhed håndterer. Men for at dette er lovligt skal slutbrugeren adviseres og ikke mindst have givet sin accept til, at hans data må sælges eller benyttes i salgøjemed. Denne forretningsgørelse af data kan gradbøjes på mange forskellige måder og bl.a. derfor har EU stor bevågenhed med området.

Konklusion

Det må konkluderes, at sammenstillingen af mange forskellige datakilder, med mange forskellige dataejere, er et eftertragtet område, hvor bevågenheden fra mange interessenter er stor. Dog mangler der businesscases og slutbrugercases, da området stadig er relativt nyt. Samtidig er der stor efterspørgsel indenfor landbrug på, at få "data ud og arbejde". Landmanden virker ikke synderligt bekymret over hans datasikkerhed², men vil derimod gerne se, at de digitale værktøjer som han benytter – landbrugsmaskiner, software, apps til mobiltelefonen, sensorer osv. – kan give ham et output hvor han, på baggrund af sammenstillet data, kan konkludere generelt på performance for hans bedrift.

---

² [Landmandens ejerskab til egne data](#)